

STUDIU DE CAZ:- UN NOU CONCEPT DE ȘCOALĂ ÎN PEISAJUL
EDUCAȚIONAL ROMÂNESC
("LICEUL INTERNAȚIONAL DE INFORMATICĂ")

CASE STUDY – A NEW SCHOOL CONCEPT IN THE ROMANIAN
EDUCATIONAL ENVIRONMENT
("THE INTERNATIONAL COMPUTER HIGH SCHOOL")

DRD. RAGIP GÖKÇEL

*"Fiecare copil pe care îl instrui
este un OM dăruit societății"* (N. Iorga)

Abstract: *The paradigms and the recent developments of the theory and curriculum methodology, of the instruction and assesment require new teachers' competencies in:*

Concern for adapting the instruction process to each individual's needs: ability to identify each student's needs/development fields, to identify the development rate (accept the fact that the development occurs at different rates and at different stages); ability to adapt the learning situations, the educational contents and materials to student's individual characteristics, to encourage students' spirit of initiative and individual study ability;

Maximizing each child's potential, the ability to diagnose each child's needs based on some physical, cognitive, emotional, social-economic or cultural characteristics;

Holistic assessment of performances: ability to adapt the evaluation manner to student's global development and to use the evaluative information in order to project teaching-learning activities; development of student's self-assessment ability; development of some assessment instruments; interpretation of assessment results in order to make decisions and improve the activity; proper use of assessment alternative methods;

Adaptation to change: ability to identify changes in the society and their nature (trends, projections, quality), to evaluate students' actions/practices and to suggest and implement the necessary adjustments;

Students' involvement in learning, development of motivation, negotiating several rules types with students; facilitating the determination of a student's professional project, teamwork.

Keywords: *competencies, development, adaptation, motivation, students, teachers.*

Liceul Internațional de Informatică (ICHB) este o școală privată, care oferă o pregătire excelentă elevilor din ciclurile gimnazial și liceal (clasele V-XII). Conceput pentru a oferi elevilor noștri un proces de învățare complet, un mediu școlar sigur, număr mic de elevi din fiecare clasă și de o echipă de profesori dedicați, își propune să ofere elevilor oportunitatea de a - și valorifica întregul potențial de învățare. Ne-am limitat la acesta unitate de învățământ din cadrul sistemului „Lumina” dat fiind spațiul

relativ restrâns al unui referat și datorită faptului că analiza noastră încă nu s-a finalizat la nivelul întregului evantai de unități de învățământ.

Se lucrează la crearea unei atmosfere de cooperare și sprijin și al găsirii unui echilibru între nevoile comunității școlare ca întreg și cele ale individului. Școala are un program unic în România dezvoltat atât de profesorii români, cât și cei străini. Rezultatele procesului de învățământ realizat a făcut ca universități importante din Europa și SUA să își deschidă larg porțile pentru absolvenții noștri.

ICHB a încercat să realizeze un model după care elevii să se ghideze, conform unor înalte standarde de performanță în domeniul de referință dar și la nivelul comportamentelor civice. Plecând de la faptul că diversitatea îmbogățește școala, aceasta caută să inspire elevilor respectul reciproc și interesul mutual pentru diverse culturi în sensul realizării, prin contribuția fiecăruia și tuturor, de beneficii atât elevului, părinților lor și școlii. Fiind conștientă de dimensiunea spirituală a vieții noastre, școala caută să satisfacă și nevoile spirituale ale acestei comunități multiculturale și multireligioase. Astfel, din aceste considerente, ICHB, însuflă elevilor ideea de toleranță, compasiunea și responsabilitatea, aspecte esențiale pentru bunăstarea individului, a școlii și a societății în ansamblul ei.

Finalitățile procesului educațional din Liceului Internațional de Informatică este de a educa elevii din punct de vedere intelectual, estetic, social, artistic, moral astfel încât ei să devină responsabili, cu o gândire critică și productivă, pregătiți pentru autoeducare și autoformare de-a lungul întregii vieți, cetățeni și ființe umane împlinite care își aduc o contribuție esențială la dezvoltarea societății. Educația la ICHB este caracterizată de un curriculum riguros, de un activ schimb de idei și de acordarea sprijinului în procesului de învățare. Obiectivul nostru principal este de a instrui elevii în deprinderea abilităților esențiale (cunoștințe, competențe, abilități în profilul lor – informatica) și de a-i familiariza cu științele și disciplinele umaniste, de a cultiva curiozitatea intelectuală și creativitatea fiecăruia.

ICHB încurajează elevii să dobândească recunoaștere națională și internațională în disciplinele de profil real – matematică - informatică și științe umane sau filologie. Competițiile olimpice individuale sunt importante în școala noastră, mai ales, pentru cultivarea spiritului concurențial. Astfel, se articulează spiritul distinct al liceului nostru: excelența, munca în echipă, cultivarea domeniilor științifice.

Cunoașterea caracterul fiecărui subiect și comunitatea sunt valori fundamentale pe baza cărora a fost clădit liceul nostru și ele continua să fie axele fundamentale către performanța educațională.

ICHB este, în esență, o comunitate școlară caracterizată prin următoarele valori:

- Un proces educativ coerent, aplicat și deschis inovației pedagogice și științifice; elevii studiază cel mai bine atunci când sunt activ implicați și își pot aplica și aprecia sarcinile și experiențele de învățare;
- Diversitatea culturală stimulează capacitățile de cunoaștere și înțelegere de către elevi a specificului diferitelor culturi și etnii;

- Echipa de cadre didactice, părinții și elevii formează această comunitate educativă împărțind, în mod diferit, responsabilitățile progresului educațional;
- Fiecare elev este o individualitate apreciată, evidențiată și recompensată în cadrul comunității școlare.

Astfel, școala pune accent pe parteneriatul elev-familie-cadre didactice - management, colaborarea cu familia se realizează sub cele mai variate forme în vederea asigurării scopului educațional propus.

Dintre motivele (în urma interviului de evaluare privind selecția și admiterea elevilor noi) care îi determină pe părinți să se orienteze spre școala noastră, putem menționa următoarele:

- Taxa de școlarizare acceptabilă în raport cu investiția în resurse umane și non-umane pe care o realizează unitatea școlară;
- Statutul juridic consolidat al unității școlare în raport cu autorităților naționale și locale de resort;
- Raportul foarte bun între numărul de elevi care revin unui cadru didactic (nr. de elevi într-o clasă - maxim 18);
- Securitate, protecție, asigurată de unitatea școlară;
- Modalitățile instituționalizate în practica pedagogică de comunicare și colaborarea directă cadre didactice – elevi;
- Monitorizarea comportamentului școlar și social al elevului
- Redactarea unui raport zilnic privind aprecierile copilului/adolescentului pentru fiecare oră, recomandări pedagogice și comunicarea acestora părinților (e-mail părinților);
- Asigurarea unei derulări firești a vieții cotidiene în școală (masă de oranz și, după caz, a transportului către și dinspre locuință, internat școlar în cazul elevilor proveniți din afara orașului);
- Acordarea de burse de studiu în condiții clare care sunt legate, în primul rând, de performanțele obținute în procesul de predare-învățare;
- Angajarea elevilor în diverse programe și proiecte educaționale;
- Informarea corectă, pregătirea specială pentru concursuri și olimpiade școlare pe discipline și ani de studiu;
- Climatul școlar deschis, flexibil;
- Dotări (resurse) materiale didactice moderne în cabinete sau laboratoare;
- Cabinet de asistentă psiho-pedagogică (consilier școlar);
- Pregătirea suplimentară pentru elevi atât pentru cei cu abilități ridicate cât și pentru elevii care prezintă un ritm lent de învățare
- Utilizarea metodelor de predare-învățare moderne;
- Personal didactic pregătit corespunzător profesional și psihopedagogic.

În anul școlar 2008-2009 elevii Liceului Internațional de Informatică au promovat și au fost declarați reușiți la examenul de bacalaureat. Rezultatele obținute sunt repartizate astfel: din totalul de 53 de elevi absolvenți, un număr de 13 au obținute

medii între 9,50 - 9,96 ; 17 elevi au avut medii generale cuprinse între 9,00 și 9,50 iar un număr de 10 au avut medii generale cuprinse între 8,50 și 9,00 iar între 8,00 - 8,50 un număr de 8 elevi, între 7,50 - 8,00 un număr de 5. De menționat că un număr de 9 elevi au participat la "Bacalaureatul Olimpicilor" obținând note foarte bune, medii generale fiind cuprinse între 9,50 – 9,91 (nouă %) și evident că au aplicat și au fost declarați admiși la facultăți în străinătate în specializările matematică - informatică.

Este important de menționat că majoritatea absolvenților au fost admiși la Universități și Facultăți din străinătate: Europa și SUA, iar o parte dintre ei sunt studenți în România. Se încearcă o menținere a legăturii cu aceștia, stabilirea de întâlniri cu profesorii și conducerea cu ocazia unor evenimente speciale. La rândul lor aceștia sunt modele pozitive pentru elevii care studiază în prezent și care sunt motivați la rândul lor să obțină performanțe școlare așa încât să aibă și ei beneficii personale, școlare și profesionale.

1. Tipuri de motive specifice activității de învățare în unitatea de învățământ

1. Motivația învățării

Motivația un factor intern care împreună cu alți factori contribuie la manifestarea în conduită. Deși este un stimul care din interior determină individul să întreprindă acțiuni în direcția unui anumit scop, motivația are o origine externă. Psihologul român M. Golu susține că motivația este un model subiectiv al cauzalității externe.

Componentele motivației sunt cunoscute sub denumirea generică de factori motivaționali, de motive sau trebuințe. Dintre aceste componente, în literatura de specialitate sunt menționate: trebuința, impulsul, dorința, intenția, valența, tendința, aspirația și interesul.

Trebuința în forma sa activă, precizează P. Popescu-Neveanu este un act de semnalizare a modificărilor care intervin în sistemul organic și în sistemul personalității. Trebuința semnalizează cerințele de reechilibrare sub forma unor stări și imbolduri specifice.

Psihologul american A.Maslow organizează trebuințele într-o structură cunoscută sub denumirea de piramida trebuințelor. Pornind de la bază cele 7 categorii de trebuințe ale piramidei sunt:

- trebuințe fiziologice;
- trebuințe de securitate;
- trebuințe legate de apartenență și dragoste;
- trebuințe de apreciere și stimă;
- trebuințe de cunoaștere;
- trebuințe estetice;
- trebuințe de autoactualizare, de autorealizare și valorificare a potențialului propriu.

Impulsul constă în apariția unei excitabilități accentuate a centrilor nervoși corespunzători, proces care este provocat de deficitul de substanțe din organism. De

regulă impulsul precede trebuința, dar aceasta se realizează tocmai datorită apariției lui. Psihologic, impulsul este trăit ca o stare de activare, de pregătire a acțiunii.

Dorința este expresia psihologică a trebuinței conștientizate. În general, orientează individul spre scop, dar între dorință și scop se interpune un interval de timp, un ansamblu de mijloace. Oamenii pot controla voluntar selecția, împlinirea sau reprimarea dorințelor.

O formă de manifestare a dorinței este intenția. Aceasta marchează orientarea motivului spre scopuri sau proiecte. Se referă la ceea ce subiectul dorește să facă. Există intenții imediate (de a procura un curs) și intenții pe termen lung (de a termina facultatea).

O altă formă a dorinței este tendința de a acționa. În acest caz intră în relație obiectul către care se orientează impulsul și valența acestuia.

Valența o reprezintă calitatea care o dobândește obiectul în relațiile dinamice dintre organism și obiectele care intră în sfera satisfacerii trebuințelor. Valența unui obiect este cu atât mai mare cu cât stimulează într-o măsură mai mare activitatea de satisfacere a unei anumite trebuințe.

Nu putem vorbi de existența unor forțe dinamice, motivaționale, numai prin ele însele, ci totdeauna în relație cu obiectele, rezultatele, situațiile care le satisfac și cerințele cărora le corespund, reflectate în mintea omului sub formă de imagini, idei, convingeri, aspirații, etc.

Marea diversitate a motivelor învățării școlare impune ordonarea lor în anumite categorii. Criteriile de clasificare a motivelor activității de învățare sunt numeroase și diferă de la un autor la altul:

a. Criteriul privind relația motiv-învățare-scop

Întreaga activitate de învățare a elevilor, a studenților este susținută și orientată de anumite motive și orientată în vederea atingerii unor scopuri. Motiv al învățării poate fi o dorință, un interes, o idee, un ideal, o aspirație, ca rezultat al reflectării în conștiința lor a realității, a anumitor cerințe: familiale, personale, sociale, profesionale.

Scopul se regăsește în obiectivul, în ceea ce-și propune să obțină subiectul prin activitatea de învățare. În mod curent, scopul este orientat motivului și odată fixat, consolidează motivația care l-a impus. Atunci când scopul este extern față de activitatea de învățare, eficiența învățării depinde de semnificația pe care o are scopul propus pentru cel în cauză. În această situație este vorba de motivație extrinsecă.

În situația în care scopul activității este intern, deci învață pentru că învățarea ca atare îi dă satisfacție este vorba de o formă superioară de motivație și anume motivația intrinsecă.

b. Criteriul conținutului psihologic al motivelor;

Acest criteriu are în vedere faptul că motivele care îi determină pe elevi să învețe iau întotdeauna forma unor variabile psihice: interese, sentimente, aspirații și convingeri. În acest sens se propun motive cognitive și motive de interes, motive de ambiție, motive de teamă.

c. Criteriul valoric;

Grupează motivele învățării școlare având în vedere două aspecte: valoarea socio-morală a scopurilor urmărite și caracterul adaptativ al motivelor. Prima perspectivă: anume valoarea socio-morală conduce la gruparea motivelor învățării școlare în 2 categorii:

- MOTIVE ȘOCIALE, atunci când învățarea vizează scopuri utile societății;
- MOTIVE INDIVIDUAL.

d. Criteriul aspectului temporal al motivelor.

Vizează deschiderea trăirii motivelor care poate fi limitată la situația prezentă sau poate depăși spațiul și cadrul direct. În funcție de acest criteriu motivele pot fi momentane, apropiate și de perspectivă.

2. Situații motivaționale specifice învățării școlare

Activitatea de învățare de tip școlar se desfășoară într-un cadru situațional extrem de complex care cuprinde componente numeroase ca: potențialități intelectuale, reacții afective, fond motivațional, predispoziții, aptitudini.

Pornind de la premisa că în fiecare elev există anumite tendințe pozitive nespecifice legate de trebuința de reușită, de împlinire, de competentă, în școală se pot crea anumite situații care să stimuleze, să amplifice aceste resurse și să influențeze astfel eficiența învățării.

Situațiile motivaționale specifice sunt: situația de control, de competiție, situația de joc și performanța.

a. Situația de control. Controlul ca situație motivațională presupune o comparație între fenomenul controlat și modelul corespunzător. În acest act de comparație, de identificare, elevul este dirijat la început din afară, de către adult și are nevoie de control exterior îndelungat. Cunoașterea rezultatului de către copil acționează ca întărire, ca motivație ce ia naștere în urma efectuării formelor de control: interior și exterior.

Orice control al acțiunii de învățare reprezintă un factor motivațional numai dacă este localizat în timp. Principalele forme de control sunt:

- controlul cognitiv sau intrinsec-operează prin administrarea de către subiectul însuși a recompensei și a pedepsei, oferă evaluare continuă, formativă.

- controlul prin constrângere sau extrinsec este administrat pe căi exterioare, este secvențial.

Efectul neîntârziat al controlului are consecințe dăunătoare atât în privința înțelegerii materialului nou predat cât și în pregătirea lecției acasă. Situația motivațională de control asigură mobilizarea unor motive intrinseci ca: autoaprecierea, autocontrolul, autoafirmarea iar toate acestea contribuie la realizarea motivului de competentă, formă superioară de recompensă.

b. Situația de competiție. Creează posibilitatea manifestării dorinței de a excela în activitatea de învățare, determinând mobilizarea trebuințelor de exprimare a eului, de afirmare, de performanță.

Competiția este pozitivă mai ales sub aspect cantitativ. Observațiile asupra comportamentului competitiv sugerează că motivul de competiție intensifică efortul motor dar nu îmbunătățește calitatea acțiunilor. Standardul sistemului de notare, al obținerii burselor determină în general elevilor un spirit competitiv în care investesc multă energie.

Spiritul competitiv depinde de gradul de expectare a succesului de către subiect. În școală, elevul trebuie să fie deprins să se depășească mai degrabă pe sine decât pe alții, șansele sale de reușită fiind mult mai sigure decât atunci când i se cere să intre în competiție cu alții și mai ales cu elevii eminenți. Influența situației motivaționale de competiție depinde de dificultatea sarcinii, tipul de temperament, trăsăturile de voință, capacitatea de a-și conștientiza posibilitățile în raport cu cerințele.

Când situația de competiție face apel la rivalitate, trebuie astfel dirijată încât să se evite apariția manifestărilor negative care sporesc odată cu înaintarea în vârstă.

a. Performanța-ca factor motivațional

Performanța reprezintă o acțiune al cărei efect este superior nivelului comun și poate constitui chiar un record. În termenii teoriilor învățării, performanța este reacția de răspuns la acțiunea repetitivă a stimulilor.

Atât reușita cât și eșecul ca forme de manifestare ale performanței lasă în urma lor tensiuni motivaționale. Din aceste considerente, performanța este un aspect al motivației. Aprecierea, reamintirea succesului sau eșecului se află în strânsă legătură cu imaginea de sine, iar nivelul eului se concretizează în nivelul de aspirație.

Nivelul de aspirație include atât așteptările cât și imaginea de sine. Aceasta determină motivul de performanță care indică ambițiile și performanțele subiectului.

Reușita școlară sau succesul școlar presupune dezvoltarea aptitudinilor, inteligenței și spiritului practic aplicativ și experimental al acestora. Asupra personalității elevului acționează factori care pot influența reușita școlară, fie că aceștia sunt factori externi: pedagogici, socio-culturali fie factori interni: psihologici. Orientarea școlară reprezintă ansamblul acțiunilor opționale și consultative realizate prin modalități pedagogice, generale și speciale, subordonate, din punctul de vedere al conținutului, dimensiunii tehnologice/aplicative a educației, iar din perspectiva metodologică activității de asistență psihopedagogică a cadrelor didactice, elevilor și părinților, proiectată la nivelul sistemului de învățământ, în vederea unor opțiuni corecte școlare.

Un rol important în remarcarea reușitei școlare îl joacă și cadrele didactice care trebuie să cunoască potențialele elevului de liceu, să le forțeze dacă consideră că este cazul pentru a fi evidențiate ca funcționabile angajându-le în activități de învățare. Dezvoltarea personalității elevului în vederea reușitei școlare, este un proces de lungă durată, cu numeroase determinări obiective și subiective. Din acest punct de vedere, reușita școlară este considerată ca o rezultată a confluenței tuturor factorilor implicați în activitatea de învățare.

Principalii factori implicați în obținerea performanțelor școlare sunt: elevii, profesorii, familia, mass-media, alte instituții specializate. Putem desprinde 2 categorii de factori :

- cei care se referă la geneza, organizarea și administrarea solicitărilor obiective (factori socio-pedagogici), variabilele personalității elevului implicate în procesul de învățământ (factorii psihologici).

b. Factorii socio-pedagogici. Acești factori se referă la structura instituțională a învățământului, sunt familiali și angrenați în organizarea pedagogică a procesului de învățare, depinzând de activitatea profesorului.

Familia poate fi inclusă în categoria factorilor socio-pedagogici. Rolul familiei în dezvoltarea psihosomatică a elevului este hotărâtor. Familia exercită o influență puternică asupra opțiunilor școlare și profesionale atât prin transferul unor modele ale părinților către urmași, cât și prin proiecția unor ambiții, neîmpliniri către aceștia. Valențele educative ale familiei sunt o expresie directă a mediului familial, considerat ca rezultat al unei sinteze unice a tuturor relațiilor care se stabilesc între membrii săi. Prin regimul de viață pe care părinții îl impun și îl controlează, se contribuie la formarea unui stil individual de munca și a unor trăsături de caracter necesare înlăturării dificultăților în activitatea de învățare. Indiferent de vârsta liceenilor familia poate avea o influență asupra lor. Influența familiei începe de timpuriu, la elevii de liceu, încă din clasa a IX-a, acționează permanent și se poate baza pe argumente neprofesionale, dar în mare parte, convingătoare. Influența familiei asupra elevului de liceu în evidențierea reușitei școlare, este necesar să fie valorificată și de către instituțiile de învățământ.

Factorii pedagogici prezintă condițiile externe care acționează prin intermediul condițiilor interne, determinând dezvoltarea psihică și comportamentală a elevilor de liceu.

Școala joacă un rol esențial atât prin structurile sale, ciclurile și tipurile de programe, cât și prin diversitatea obiectelor de învățământ, a ariilor curriculare, a acțiunilor specifice de orientare școlară și profesională (ore de dirigiență, activitatea consilierilor). Cerințele programelor școlare, pregătirea psihologică și cea de specialitate a profesorilor, modul cum stabilesc și realizează obiectivele formativ-educative la fiecare lecție ocupă un loc foarte important în evidențierea reușitei școlare la elevi.

În cadrul factorilor pedagogici se evidențiază metodele și mijloacele de învățământ, tehnicile de muncă intelectuală utilizate de elevi, modul de organizare a programelor școlare și a activității de predare-învățare și evaluarea permanentă a randamentului școlar, frecvența elevilor la ore, supravegherea lor. Instruirea pedagogică a elevilor eficientă în evidențierea reușitei școlare, este necesar să se efectueze neîntrerupt în toate clasele de elevi, deoarece împreună cu îmbogățirea cunoștințelor se dezvoltă și priceperile intelectuale, metode de învățare.

În cazul fiecărui an școlar este necesară planificarea justițioasă a muncii independente a elevului. Aceasta vizează mai multe aspecte:

a. modul în care se iau notițele, modul de întocmire a unui plan, a unei lucrări, conspect, modul în care se extrag ideile principale, lucrul cu manualul sau alte cărți, modul de utilizare a mijloacelor auxiliare (cărți, dicționare, atlase, etc.).

b. programarea munci și individualizarea ei, date de cerințele fundamentale ale unui regim corect și rațional de muncă (studiu), criteriile de adaptare la acest regim, la particularitățile fiecărui elev de liceu, în funcție de posibilitățile lui intelectuale, de gradul de dificultate al disciplinei de învățământ.

c. metode și procedee pentru depășirea dificultăților în studiul problemelor complexe.

d. metode și procedee de autoverificare, teste, lucrări de control sau expuneri independente.

e. metode de recapitulare și consolidare sistematică a cunoștințelor însușite prin procedee de utilizare frecventă și eficientă a repetiției.

Factorii socio-culturali ai randamentului școlar este dat de relația elev-profesor, familie, climatul familial, grupul de prieteni, colectivul clasei, nivelul de aspirație al părinților față de ei, regimul de lucru și odihnă, atitudinea părinților față de rezultatele copiilor lor. Cultura extrașcolară are de asemenea un rol foarte important în reușita școlară. Încurajarea elevilor de către părinți în vederea participării la activități sportive, de voluntariat, activități culturale poate ajuta la dezvoltarea psihică și intelectuală a elevului de liceu, creșterea responsabilității, a stimei de sine, dezvoltarea de comportamente prosoziale, etc.

c. Factori psihologici: (factorii intelectuali). Reușita școlară presupune un anumit nivel al dezvoltării și funcționării lor. Învățarea presupune formarea și dezvoltarea de capacități cognitive, psihomotorii și afective (gândire, imaginație, limbaj, memorie, atenție, ș.a.). Particularitățile intelectuale sunt premise și consecințe ale activității de învățare. *Inteligența* ocupa un rol foarte important în factorii intelectuali ai reușitei școlare, deoarece asigură individului posibilitatea adaptării noi, imediate, neprevăzute prin anticiparea soluțiilor cele mai potrivite pe baza restructurării întregului câmp mental și a experienței învățate anterior de elevul de liceu. Memoria este indispensabilă inteligenței pentru stocarea experienței anterioare și reactualizarea ei, în funcție de cerințele situației respective. Specificul activității școlare a impus termenul de *inteligență școlară* sau aptitudine școlară. Din punct de vedere funcțional, inteligența școlară facilitează adaptarea elevilor la situațiile problematice din școală prin asimilarea cunoștințelor care li se adresează și prin acomodarea la aceste cerințe. Ca activitate organizată, cu rol important în evidențierea succesului la elevi învățarea de tip școlar declanșează un complex de modificări în cadrul diferitelor componente structurale ale aptitudinilor școlare. Orice proces cognitiv are implicații emoționale și orice emoție nouă se leagă de un conținut cognitiv.

Dintre aceste procese cognitive se pot menționa :

- trebuințe de informație,
- trebuințe de performanță,
- trebuințe de autorealizare ș.a.

Interesele cognitive se manifestă prin relațiile pozitive de atracție și preferință pentru semnificația gnoseologică a informațiilor dintr-un anumit domeniu.

Aceste motive cognitive pot fi întregite de altele, cum ar fi: dorința de a obține note bune, motivația de prestigiu, motivația de statut.

Un rol important în evidențierea reușitei și obținerii performanței înalte la elevii de liceu îl au factorii afectiv-atiitudinali. Atitudinea față de învățătura constituie un factor non-intelectual cu rol în reușita școlară și poate îmbrăca formă de manifestare pozitivă.

De asemenea, de natură intelectuală sunt factorii volitivi-caracter. Învățarea presupune efort pentru învingerea dificultăților interne și externe: alegerea și fixarea scopurilor, învingerea tendințelor impulsare, depășirea conflictelor motivaționale. Toate acestea solicită anumite trăsături de caracter, precum și perseverența, ambiție, stăpânire de sine, spirit de inițiativă, independență, etc.

Oricare dintre acești factori acționează într-o măsură sau alta, contribuind la evidențierea reușitei sau succesului școlar.

Colaborarea școlii cu familia se realizează în diferite forme:

- comitetele de părinți - sunt forme organizate de colaborare între școală și familie constituind la perfecționarea procesului de instruire și educare a elevilor;

- vizitele la domiciliul elevilor;

- consultații individuale;

- corespondența cu familia.

Formele colective de colaborare - adunări cu părinții, consultații colective, lectorate pentru părinți - pot îmbrăca structuri și pot avea conținut variat. Astfel, adunările cu părinții (organizate periodic) pot fi destinate fie unui bilanț al activității elevilor (subliniindu-se contribuția familiei, eventualele deficiențe - cu tact - și măsurile ce se impun a fi adoptate), fie dezbaterii unor teme psiho-pedagogice în vederea informării părinților cu aspectele teoretice necesare activității lor practice (de pildă probleme ca: organizarea regimului de viață al elevilor în familie, orientarea școlară și profesională, alegerea și dezvoltarea lecturii, etc. toate în funcție de specificul vârstei).

Lectoratele cu părinții includ cicluri de expuneri cu caracter pedagogic sau psihologic, sistematic organizate (pe școală), asigurând comunicarea unui sistem de informații, metodologii de lucru, forme de activitate, posibil de folosit în familie.

Coordonatele colaborării: implicarea familiei în activitatea școlară a copiilor se desfășoară pe două coordonate:

a). relație părinte - copil: controlul frecvenței, al rezultatelor școlare, al temelor, ajutor în îndeplinirea sarcinilor, suport moral și material;

b). relația familie - școală, contactul direct cu profesorii clasei sub forma:

- o reuniune de informare a părinților cu privire la documentele privind reforma curriculară (Planul cadru pentru învățământul obligatoriu, Programele școlare, Ghidurile de evaluare -Descriptorii de performanță);

- consultarea părinților la stabilirea disciplinei (lor) opționale, alcătuirea schemelor orare ale clasei și programul școlar al elevilor.

- lecții deschise pentru părinți, ateliere de lucru practice, vizite, excursii, serbări aniversare.

- reuniuni comune cu elevii și părinții.

Mediul de proveniență al elevilor (familia de apartenență a copilului și mediul comunitar restrâns) asigură un mediu favorizant cu referire la referințele culturale minime necesare pentru a valorifica eficient oferta școlară existentă.

3. Cunoașterea individualității elevilor

1. Necesitatea cunoașterii personalității elevilor

Preocupările de identificare și cultivare a specificului individual al copilului sunt justificate și de prezența științei în acțiunea de orientare școlară și profesională care contribuie la înlăturarea întâmplării, neinformării sau a capriciilor în alegerea profesiei, înlesnește, în același timp trecerea de la un criteriu constatativ, dogmatic și statistic la unul formativ dinamic și interpretativ.

2. Principii de organizare a activității de cunoaștere

Elevul este considerat sub aspectul caracteristicilor sale de personalitate, ea fiind rezultatul interacțiunii dintre fondul sau ereditar, condițiile de mediu în care se dezvoltă și acțiunile educative exercitate asupra sa. Cercetările psihologice evidențiază necesitatea de a cerceta copilul în dependența cu condițiile în interiorul cărora se desăvârșește procesul de maturizare. Copilul și mediul său alcătuiesc o unitate dinamică în interiorul căreia se desăvârșește procesul de maturizare, pe 2 linii de evoluție:

- a procesului de socializare-prin care mica ființă asimilează experiența social-istorică;
- a procesului de individualizare- de structurare specifică a caracteristicilor de personalitate.

Se adoptă astfel un punct de vedere dinamic, copilul fiind privit în interdependența factorilor care alcătuiesc personalitatea sau prin caracteristicile vieții sale de relații sociale.

Paralel cu metoda longitudinală se poate folosi și metoda investigației transversale, prin care se pot face sondaje asupra aspectelor caracteristice ale anumitor categorii de copii sau cu privire la anumite procese psihice. Studiile transversale permit aprecierea gradului de dezvoltare prezent la anumiți copii prin raportarea la dezvoltarea copiilor cu care se găsește în situații identice.

3. Metode și mijloace de cunoaștere a elevilor

Caracterizările formulate cu privire la copil în urma experienței zilnice, dar întâmplătoare trebuie considerate simple ipoteze care urmează a fi supuse acțiunii de verificare. Observațiile profesorului trebuie confruntate cu părerile celorlalți profesori, cu familia, cu elevii clasei. Aceste informații urmează a fi prelucrate, comparate, analizate, supuse unor deducții, confruntări, indicații.

Cu valoare deosebită în diagnosticul nivelului de dezvoltare a aptitudinilor unui elev, al nivelului de realizare atins sub diverse aspecte, al intereselor este metoda analizei lucrărilor pe care le realizează elevul în cadrul activității școlare sau extrașcolare. Produsul activității exprima prin funcțiile implicate o sinteză între fondul nativ și cel formativ, între îndemânare și interes sau pasiune, între posibilități și voință.

Conversația reprezintă un mijloc de a cunoaște motivația intimă a actelor săvârșite de elevi, a preferințelor stărilor emoționale, a nivelului său de informație. Corectă desfășurare a conversației presupune o anumită legătură între elev și profesor: încredere, apreciere, intimitate, după cum necesită și un anumit cadru în care să se desfășoare.

Chestionarul ca metodă de investigație solicită subiectul să dezvăluie modurile sale constante de conduită, interese, forme de reacțiune, aspirații, aspecte structurale ale personalității.

Autobiografia este o metodă simplă la îndemâna oricărui cadru didactic, care oferă posibilitatea de a cunoaște evenimentele mai importante din viața elevilor.

Cu o valoare echivalentă pot fi folosite **autocaracterizările**. Ele permit distingerea atitudinii elevului față de el însuși, trăsăturile sale de personalitate, modul de apreciere a capacităților sale, a felului propriu de conduită în relațiile sociale.

Ancheta permite obținerea de la colegi, părinți, profesori, date importante despre elevi fie cu referire la modurile de conduită ale acestuia fie aprecieri asupra anumitor caracteristici de personalitate.

Testul sociometric de personalitate își propune să realizeze investigații asupra caracteristicilor de personalitate ale elevilor prin intermediul tehnicilor sociometrice care permit relevarea dominantelor psihice.

Utilizate cu discernământ, testele sunt considerate instrumente ale metodei experimentale, necesare stabilirii unui diagnostic psihologic.

Dintre categoriile de teste existente menționăm:

n teste de inteligență, (verbal sau nonverbal) oferă posibilitatea de a stabili nivelul capacităților intelectuale ale elevilor. Apreciind că inteligența constituie factorul principal care decide accesul copilului în diferite forme de instruire (fără a subaprecia rolul caracterului, instruirii, etc.) se impune acordarea unei atenții deosebite diagnosticului acestei variante.

n teste analitice de diagnostic al unor aptitudini sau posibilități.

n teste de alegere care diagnostică varietatea intereselor, aspirațiilor.

n teste de cunoștințe care fără posibilitatea de a aprecia nivelul de pregătire al unui elev prin raportarea la nivelul de pregătire al tuturor elevilor care se găsesc pe același plan de școlarizare.

4. Fișa psiho-pedagogică și valoarea ei pentru procesul instructiv-educativ

Se atribuie denumirea de fișă aceluia instrument de lucru care servește organizării și prezentării informațiilor referitoare la o persoană, privită în totalitatea sa, sau mai frecvent la anumite aspecte ale acesteia.

Printr-o bună organizare a informației, fișa prezintă un avantaj deosebit pentru cunoaștere și în același timp îndeplinește un rol de direcționare a activității de cunoaștere a persoanei.

Alături de noțiunea de fișă se folosește și noțiunea de diagnostic pedagogic, care se poate defini ca fiind forme de organizare a activității de cunoaștere a elevului, destinată

necesităților acțiunii pedagogice, adică obiectivelor de formare a personalității copilului, sub multitudinea aspectelor sale: dezvoltarea fizică, dezvoltarea psihică, fond informațional, integrarea socială.

5. Concluzii

Prin urmare, din caracterizările psihologice și pedagogice realizate pentru elevii care dovedesc reale performanțe academice în domenii ca informatica, matematica, fizica, astronomie, chimie, lb. străine, lb. româna, se pot menționa câteva particularități:

- Sub aspectul inteligenței generale nivel foarte ridicat peste (120 IQ)
 - Inteligențe multiple ca de ex. matematica, tehnica, spațiala - foarte bune ;
 - Capacitate foarte rapidă de procesare a informațiilor;
 - Dezvoltare deosebită a limbajului verbal, oral și scris;
 - Înțelegere rapidă, capacitate vie și intensă de învățare;
 - Aptitudini egale pentru raționament deductiv și inductiv, pentru generalizare;
 - Capacitate excelentă de stocare și reactualizare;
 - Concentrarea, stabilitatea, selectivitatea atenției foarte buna;
 - Imaginație activă și creatoare;
 - Gândire analitică, creatoare și productivă;
 - Abilitați psiho-motorii.

 - Sub aspectul **dimensiunilor personalității se constata :**
 - Dezvoltarea ieșită din comun a intereselor și a capacității lor
 - Atitudine pozitivă față de școală
 - Plăcerea excepțională a lecturii; curiozitate intelectuală;
 - Capacitatea de a construi o autoimagine complexă;
 - Stabilitate și mobilizare emoțională;
 - Relaționare pozitivă, deschidere socială, rezistentă crescută la efort și timp de reacție și decizie mare, stil de învățare rapid;
 - Capacitate crescută de adaptare la reguli sociale și toleranță ridicată la frustrare;
 - Stăpânire de sine, ambiție, perseverența, implicare, independență și autonomie;
 - Manifestă un spirit puternic de observație;
 - Manifestă inițiativă și originalitate în munca intelectuală;
 - Sunt superiori la matematică, îndeosebi în rezolvarea problemelor.
- Elevii evaluați și care efectiv obțin rezultate școlare foarte bune, depășesc cerințele impuse de programa școlară, își completează cunoștințele printre lecturi individuale diversificate:
- Corectitudine și originalitate în efectuarea temelor pentru acasă, în formularea răspunsurilor;
 - Depășesc cu mult colegii de aceeași vârstă în privința înțelegerii și rezolvării diferitelor probleme, mai ales de matematică;
 - suportă mai ușor sentimentul de nesiguranță, conflictele;
 - se caracterizează printr-o toleranță la dominare, perseverență în atingerea scopului;

- motivație puternică intrinsecă, cognitivă și extrinsecă;
- aleg mai curând problemele mai dificile și mai complexe;
- echilibrați din punct de vedere emoțional.

Din punct de vedere al priceperilor proprii:

- ușurință în formarea reprezentărilor și a noțiunilor;
- gândire neconvențională
- inventivitate
- ușurință în efectuarea asociațiilor; posedă capacitate analitică, dar și sintetică;
- mobilitate intelectuală în folosirea cunoștințelor;
- aptitudini pentru construirea de noi structuri;
- sensibilitate la problemele mediului din jurul lor;
- deschiși, pot să aplice metode noi, să întreprindă o nouă interpretare.

În ultimă instanță, toate aceste încheieri cu privire la profilul elevului Liceului Internațional de Informatică relevă faptul că unitatea școlară a încercat și, în mare parte a reușit, să articuleze un profil particular elevilor săi, luat în calcul în procesul de selecție, adaptat permanent evoluțiilor înregistrate la nivel macro-social și individual. Este elementul semnificativ în abordarea problematicii școlare de ansamblu dar și în practică pedagogică curentă care au făcut, la un loc, dezirabile și posibile rezultatele actuale ale Liceului.

- Competențele cadrelor didactice

Paradigmele și evoluțiile recente ale teoriei și metodologiei curriculumului, instruirii și evaluării solicită din partea profesorilor noi competențe, concretizate în:

- preocuparea pentru adecvarea procesului de instruire la nevoile fiecărui individ: capacitatea de a identifica nevoile/domeniile de dezvoltare ale fiecărui elev, de a identifica ritmul dezvoltării (a accepta că dezvoltarea se produce în ritmuri diferite la momente diferite); capacitatea de a adecva situațiile de învățare, conținuturile și materialele educaționale la caracteristicile individuale ale elevului, de a încuraja spiritul de inițiativă și capacitatea de studiu independent ale elevilor;

- maximizarea potențialului fiecărui copil, capacitatea de a diagnostica nevoile fiecărui elev, în termenii unor caracteristici fizice, cognitive, afective, socio-economice sau culturale;

- evaluarea holistică a performanțelor: capacitatea de a adapta modul de evaluare la dezvoltarea globală a elevului și de a utiliza informațiile evaluative pentru a proiecta activități de predare-învățare; dezvoltarea capacității de autoevaluare la elevi; elaborarea unor instrumente de evaluare; interpretarea rezultatelor evaluării pentru adoptarea de decizii și ameliorarea activității; utilizarea adecvată a metodelor alternative de evaluare;

- adaptarea la schimbare: capacitatea de a identifica schimbările din societate și natura lor (direcții, tendințe, calitate), a evalua acțiunile/practicile elevilor și a sugera și implementa modificările necesare;

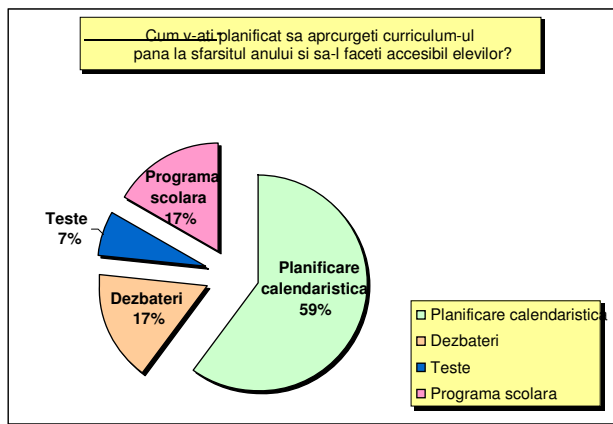
- implicarea elevilor în învățare, dezvoltarea motivației, negocierea cu elevii a diferitelor tipuri de reguli; favorizarea definirii unui proiect profesional al elevului, munca în echipă.

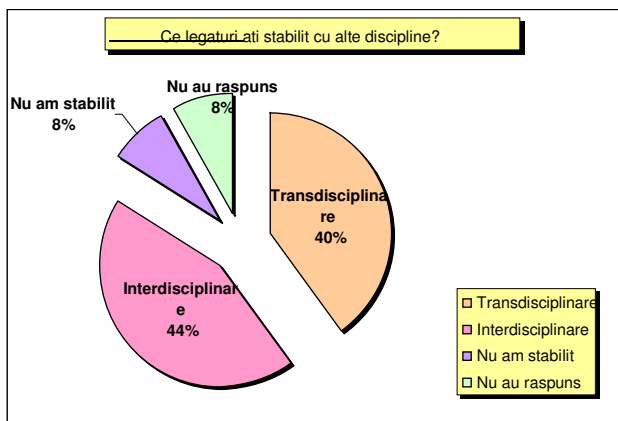
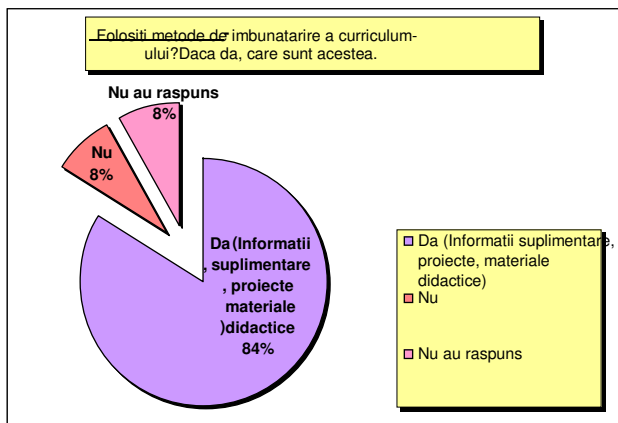
Competențele profesorilor sunt:

- abordarea problemelor din perspectiva elevului;
- sesizarea și acceptarea similitudinilor și diferențelor dintre el însuși și elevi, ca și dintre elevii înșiși;
- respectarea drepturilor elevilor și manifestarea unei atitudini de sensibilitate față de nevoile și interesele lor;
- soluționarea problemelor și a situațiilor ambigue, complexe, din clasă sau din școală;
- capacitatea de a se vedea pe sine, ca și pe elevi, ca membri activi ai comunității locale, naționale și globale;
- capacitatea de a integra propriile sale priorități într-un cadru comun de probleme și valori, precum și de a acționa pe baza deciziilor elevilor;
- capacitatea de a-și recunoaște greșelile în fața unui grup și de a valorifica din punct de vedere educativ consecințele acestora;

Pentru dezvoltarea unor atitudini și valori dezirabile, profesorul trebuie să creeze situații de învățare menite să dezvolte astfel de atitudini, să se descurce în situații conflictuale date de opinii/atitudini diferite între indivizi sau între individ și societate, să evalueze dezvoltarea atitudinilor și valorilor la elevi. Este un al doilea pilon de baza al strategiei elaborate la nivelul managementului școlii în scopul stimulării, evidențierii și promovării performanței individuale și colective specifice – după o lungă perioadă de validare- liceului nostru.

Este deosebit de important ca și sistemul de formare a profesorilor să răspundă acestor noi dezvoltări ale curriculum-ului, ale tehnologiei didactice (metodologii de predare-învățare) și materialelor educaționale pe care profesorii trebuie să fie pregătiți să le folosească adecvat.

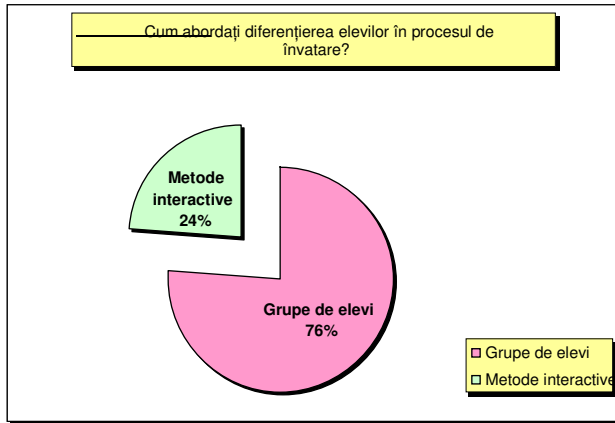

Profesorii sunt, poate, partenerii cei mai importanți în procesul de modernizare a sistemului de învățământ. În acest context, în general, și din perspectiva educației pentru cetățenie, în special, înnoirea rolului profesorului trebuie să aibă în vedere următoarele aspecte:

- practicarea drepturilor omului în școală, dând prioritate unei pedagogii bazate pe cooperare și instaurând un climat de încredere în clasă;
- centrarea pe elev;
- considerarea contextului social și global, favorizând abordările comune între profesori, pentru gestionarea problemelor;
- rolul de mediator între elevi și mediul lor;
- modernizarea procesului de evaluare: evaluarea ca modalitate de progres, accentul pe evaluarea formativă;
- modernizarea formării profesorului, folosind noi abordări pedagogice și noile tehnologii informaționale;
- activismul civic prin Internet.

Relația profesor-elev este una de colaborare, de încredere și de respect reciproc. Elevul nu se simte „controlat”, ci sprijinit. Profesorul trebuie să fie mai mult un organizator al situațiilor de învățare și un element de legătură între elev și societate, care mediază și facilitează accesul la informație. Implicarea în egală măsură a elevilor și profesorilor în procesul didactic înseamnă responsabilități împărțite.

Este în opinia noastră, al treilea element fundamental în abordarea cu succes a performanței școlare de o manieră eficientă, flexibilă și productivă în peisajul educațional românesc.

BIBLIOGRAFIE

1. Albulescu, I., (2007), *Doctrine pedagogice*, Ed. Didactică și Pedagogică RA., București.
2. Cerghit, I., (2006), *Metode de învățământ*, Ediția a IV-a, Editura Polirom, Iași.
3. Cerghit, I., (2008), *Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri și strategii*, Ed. Polirom, Iași.
4. Cristea S., (2000), *Dicționar de pedagogie*, Grupul Editorial Litera. Litera Internațional. Chișinău, București.
5. Cristea, S., (coordonare generală), (2008), *Curriculum pedagogic I*, ediția a II-a, Ed. Didactică și Pedagogică, RA., București.
6. Cucos, C., (coordonator), *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, Ed. Didactică și Pedagogică RA., Iași, 2008
7. Negreț-Dobridor, I., (2008), *Teoria generală a curriculumului educațional*, Ed. Polirom, Iași.
8. Păun, E.; Potolea, D., (2002), *Pedagogie. Fundamentări teoretice și demersuri aplicative*, Ed. Polirom.
9. Pânișoară, I., O., (2006), *Comunicarea eficientă*, ediția a III-a, Ed. Polirom, Iași.
10. Potolea, D., Neacșu, I.; Iucu, R., B.; Pânișoară, I., O. (coordonatori), (2008), *Pregătirea psihopedagogică. Manual pentru definitivat și gradul didactic II*, Ed. Polirom., Iași.
11. Radu, I., T., (2007), *Evaluarea în procesul didactic*, ediția a III-a, Ed. Didactică și Pedagogică RA., București.
12. Stanciu I., Gh., (1995), *Școala și doctrinele pedagogice*, Ed. Didactică și Pedagogică RA., București.
13. Suchodolski, B., (1970), *Pedagogia și marile curente filozofice. Pedagogia esenței și pedagogie existenței*, Ed. Didactică și Pedagogică, București.